

4. Федчишина В. В. Спеціальні економічні знання у правових системах Європи, Австралії та США. Науковий огляд. 2018. С. 124–143.

5. Ужва А. М., Ротару Т. В. Проведення судово-бухгалтерської експертизи як складової економічного контролю. *Фінанси, учет, банки*. № 1 (20). 2014 file:///C:/Users/KVV/Downloads/1031-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-2082-1-10-20160125%20(1).pdf.

Дідовець Ярина Олексіївна,

здобувач ступеня вищої освіти магістра
ННІ № 2 Національної академії
внутрішніх справ;

Жук Володимир Олександрович,

здобувач ступеня вищої освіти магістра
Навчально-наукового інституту права
та підготовки фахівців для підрозділів
Національної поліції Дніпропетровського
державного університету внутрішніх справ
Науковий керівник:

Єфімов Микола Миколайович,

професор кафедри криміналістики
та домедичної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ, доктор
юридичних наук, професор

ПРОВЕДЕННЯ СЛІДЧОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ХУЛІГАНСТВА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Розслідування випадків хуліганства вимагає особливої уваги до організаційно-тактичних аспектів проведення слідчого експерименту. Хуліганство може виявитися складним кримінальним правопорушенням для розслідування, оскільки воно часто відбувається в громадських місцях, де свідків може бути багато, але оточення буде хаотичним. Особливо актуальним питання досліджуваних кримінальних проваджень, а також проведення визначеної слідчої (розшукової) дії під час їх реалізації, виникають у зв'язку з військовою агресією нашого східного «сусіда».

Ми підтримуємо позицію М. М. Єфімова, який вказував на те, що однією з найбільш складних слідчих (розшукових) дій за тактикою свого проведення є слідчий експеримент. Автор аргументував це наступним чином: «...під час розслідування хуліганства ця процесуальна дія має певну специфіку, яка потребує додаткового висвітлення. Адже його вчинення пов'язане з виконанням правопорушником ряду різних дій: пересування по певній території, нанесення тілесних ушкоджень, використання зброї, розбиття вітрин,

пошкодження меблів тощо. Для випробування можливості виконання цих дій та перевірки показань хулігана і проводиться досліджувана слідча (розшукова) дія» [4, с. 202].

Стосовно підготовчого етапу до проведення визначеної процесуальної дії при розслідуванні хуліганства, то зазначимо, що важливими заходами є вибір місця та часу. Це завдання вимагає спеціального підходу й уважної підготовки. Зокрема, спробуємо охарактеризувати вказані аспекти більш детально.

Для прикладу, на основі роботи Є. О. Гусаченка, нам вбачається важливим наголосити, на необхідності вибору безпосереднього місця, де було вчинено хуліганство, або де можливе якомога точніше відтворення події. Якщо подія відбулася на вулиці, на стадіоні або в іншому публічному місці, слід враховувати особливості цього місця, такі як освітлення, камери спостереження, щільність заповнення людьми тощо. Крім того, важливо, щоб місце було відкритим для документування та спостереження. Також автор вказує на потребу реконструкції події в окремих випадках. Зокрема, необхідно провести реконструкцію події на місці розгляду справи, особливо якщо точне місце вчинення хуліганства не може бути визначено. Це може включати в себе створення аналогічних умов та обставин для отримання точних даних про те, як подія розвивалася [2, с. 96].

Одним з найважливіших кроків на підготовчому етапі проведення слідчого експерименту є визначення його мети. У кримінальних провадженнях за фактом вчинення хуліганських дій, як зазначає група авторів, метою може бути: «...1. Встановлення ідентифікації підозрюваного. 2. Збір доказів стосовно способу скоєння злочину. 3. Збір інформації про свідків та їх відомості про подію» [1, с. 200].

Відзначимо, що для ефективного проведення слідчого експерименту важливо залучити свідків. Це можуть бути очевидці події, потерпілі або інші особи, які мають важливі відомості щодо події. Слід заздалегідь спланувати, кого саме залучити як свідків до слідчого експерименту. Вибір свідків повинен ґрунтуватися на їхній ролі та відомостях, які вони можуть надати. Як влучно зазначає О. О. Юхно, потрібно визначити, хто може підтвердити ідентифікацію підозрюваного, хто бачив скоєння протиправного діяння та хто може надати додаткові відомості про подію [7, с. 80].

А вже М. М. Єфімов акцентує увагу на тому, що важливо заздалегідь спланувати та підготувати місце і час проведення слідчого експерименту, щоб забезпечити максимальну об'єктивність і достовірність отриманих даних, а також забезпечити безпеку всіх учасників експерименту та співробітників правоохоронних органів [3, с. 154].

Для успішного проведення слідчого експерименту слід підготувати всі необхідні реквізити та обладнання. Це може включати в себе фото- та відеозйомку, засоби реєстрації звуку, плани місця події,

картографічні дані та інше обладнання, яке допоможе відтворити подію та зібрати докази.

Під час проведення слідчого експерименту слід враховувати важливі деталі, такі як поведінка підозрюваних, реакція свідків та потерпілих, а також будь-які несподівані обставини. В свою чергу, В. М. Стратонов та М. С. Чесакова наголошували на тому, що слід вести запис всіх подій під час експерименту у відповідному протоколі [6, с. 140].

На останок приведемо думку М. М. Єфімова, який доцільно зазначав на важливості підготовки свідків безпосередньо перед проведенням слідчого експерименту. Автор вказував, що слід пояснити їм їх роль у процесі, надати відомості про те, що очікується від них, і яким чином вони можуть допомогти розслідуванню. Науковець зробив висновок, що це допоможе свідкам відчувати себе більш впевнено та сприятиме отриманню точних свідчень [5, с. 68], що ми повністю підтримуємо.

Підводячи підсумок зазначимо, що організація і тактичні особливості проведення слідчого експерименту при розслідуванні хуліганства є складним завданням, вимагає спеціальних навичок та підготовки. Ефективне проведення вказаної слідчої (розшукової) дії може допомогти встановити обставини справи, перевірити наявні та отримати нові докази. Урахування організаційно-тактичних особливостей допоможе уповноваженим особам у досягненні успіху кримінальних проваджень досліджуваної категорії.

Список використаних джерел

1. Гапонова К. В., Єфімов М. М. Тактичні умови проведення слідчого експерименту при розслідуванні хуліганства. *Актуальні проблеми експертного забезпечення досудового розслідування* : матеріали наук.-практ. семінару (м. Дніпро, 29 травня 2020 р.). Дніпро : ДДУВС, 2020. С. 199–202.

2. Гусаченко Є. О. Фіксація та оцінка результатів слідчого експерименту. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2017. № 3. С. 93–98.

3. Єфімов М. М. Методика розслідування хуліганства : монографія. Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2015. 216 с.

4. Єфімов М. М. Організаційно-тактичні особливості проведення слідчого експерименту при розслідуванні хуліганства. *Наук. вісн. Дніпроп. держ. ун-ту внутр. справ*. 2016. Випуск № 2. С. 202–209.

5. Єфімов М. М. Розслідування злочинів проти громадського порядку та моральності : навч. посібник. 2-е вид., доп. і перероб.. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 188 с.

6. Стратонов В. М., Чесакова М. С. Тактика проведення слідчого експерименту в умовах протидії розслідуванню злочинів. *Науково-*

інформаційний вісник Івано-Франківського університету права ім. Короля Данила Галицького. Серія Право. 2018. № 5 (17). С. 139–144.

7. Южно О. О. Особливості проведення слідчого експерименту в досудовому розслідуванні вбивств, пов'язаних з насильством у сім'ї. *Право.іа.* 2023. № 2. С. 77–85.

Дідовець Ярина Олексіївна,

здобувач ступеня вищої освіти магістра
ННІ № 2 Національної академії
внутрішніх справ

Науковий керівник:

Приходько Юрій Павлович,

доцент кафедри криміналістичного
забезпечення та судових експертиз ННІ № 2
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ІСТОРИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ЕКСПАНСИВНИХ КУЛЬ

З розробленням у 1880-х роках бездимного пороху на основі нітроцелюлози, який не демаскував стріляючого димом, забезпечував велику енергію пострілу і швидкість польоту кулі і набагато менше забруднював ствол кіптявою, стало можливим зменшити калібр, таким чином зробивши зброю і боеприпаси легшими і компактнішими. Для того, щоб поліпшити балістичні характеристики, кулі стали покривати металевою оболонкою, яка також захищала кулі від деформації при носінні і заряджанні, зменшувала забруднення нарізів каналу ствола свинцем і збільшувала пробивну здатність кулі.

Однак нові малокаліберні оболонкові кулі володіли занадто слабкою дією. Так, при попаданні в м'які тканини вони пробивали супротивника навиліт, залишаючи лише вхідний і вихідний отвори. При своєчасній і належній домедичній допомозі противник залишався боєздатним, тому військових це не влаштовувало.

Вирішення цього питання пов'язують з капітаном Клеєм з британського арсеналу Дум-Дум, що розташований недалеко від Калькутти, що в Індії. Після своїх експериментів в середині 1890-х років з різними формами куль, він запропонував відпиляти у кулі верхню головну частину, в результаті чого вона стала напівоболонковою і експансивною. Варто зазначити, що як стверджують дослідники, Клей не робив на кулі хрестоподібних надрізів – цей спосіб з'явився пізніше, як метод виготовлення експансивних куль в польових умовах [4].

Потрапивши в тіло, така куля деформувався, «розкриваючись» подібно квітці і віддаючи всю свою кінетичну енергію, при цьому пробивна дія кулі зменшувалася. Часто такі кулі називають «дум-дум», виходячи з назви арсеналу в якому вони були вперше виготовлені.